

MØNTFUND I HOLBÆK AMT.

Af Museumsinspektør Georg Galster.

Det ældste Møntfund, der er kendt fra Amtet, nævnes i anden Udgave af Museum regium, udgivet af Johs. Lauerentzen 1710. Tab. XXV Nr. 6 afbildes her en lille Kobbermønt med S paa den ene og et Kors paa den anden Side, og det oplyses, at »denne lille Mønt er fundet i en Høj i Kundby her paa Sjælland, i en Potte, hvor der laa et stort Antal af samme Slags«¹⁾. Medens Hans Mule, Møntkenderen fra Odense, havde henført Mønten til Biskop Simon af Odense († 1186), mente Lauerentzen, at Mønten snarere var fra Stralsund og fra det 13. Aarh. I vore Dage er den forhaabentlig rigtigere henført til Slesvig og Erik Klippings Kongetid. — Af langt større Betydning var et Møntfund, hvorom Rygter i Sommeren 1782 naaede frem til den for det kgl. Møntkabinet's Tilvækst saa interesserede Kabinetsskretær, Ove Høegh Guldberg. I Brev, dateret Frederiksborg den 23. Juli 1782, tilskrev Guldberg Amtmanden for det daværende Kalundborg Amt, de Cederfeld:

»Høi-Velbaaren

Allerhøjstærede Hr. Conferensraad.

Hans Majestet er kommet for Øhren, at i en Landsbye ved Navn Soelberg skal være fundet en Deel Mønter, hvoraf

¹⁾ Det er utvivlsomt det samme Fund, der meddeles i Efterretninger om nordiske Oldsager 1808, S. 21 i, hvor Findestedet dog betegnes som en Gravhøj ikke langt fra Kalundborg.

5 Stykker skal være sendt til Kjøbenhavn. Byen skal ligge i Løve Herred i Callundborg Amt. Kongen vil efter Sædvane betale over, ikke under, det hele, der er fundet: kun at det alt maatte komme tilstede. Til den Ende har Kongen befalt mig at skrive Dem til, for at De ville tage dertil de bedste og med Almuens Tænkemaade meest passende Midler, og derpaa indhente det hele under Deres Segl lige til Cabinettet. Hans Majestet er vis paa, at dette er saare sikkert i Deres Hænder, og er jeg med den største Høiagtelse

Deres Højvelbaarenheds

ydmygste Tiener

O. Høegh Guldberg.«

Denne Skrivelse gav Anledning til vidtgaende Undersøgelser og Korrespondance mellem Borgmester Leerager i Kalundborg paa den fraværende Amtmands Vegne, siden denne selv og Guldberg, en Korrespondance, som det var fristende at aftrykke in extenso, om blot Pladsen havde tilladt det. Det fremgik heraf, at Findestedet var i det nordvestlige Hjørne af Raamose, en Mose, hvori 3 Byer, Solbjerg, Tjørnelunde og Kragerup var lodtagne. Findestedet laa en Fjerdingvej fra Solbjerg, var af 3 Alens Længde, $1\frac{1}{2}$ Alens Bredde, og Mønterne laa her i $1\frac{1}{2}$ Kvarters Dybde uden Spor af Træ, Jern, Lerpotter eller lignende. Paa dette Sted stod den 8. Juli Gaardmand Jens Krag og hans Broder Ole og skar Tørv, da de fandt Mønter i Tørvene. Naboerne og Folk i Omegnen ilede straks og i de følgende Dage til og søgte Mønter, som de afhændede til Købmænd og Guldsmede i Kalundborg og Slagelse og til andre Liebhave, saaledes at der forestod de tjenstivrige Embedsmænd et stort Arbejde med at opspore det fundne »til Hans Majestets besynderlige Fornøielse«. Allerhøjstamme bifaldt, at der udbetaltes 24 Sk. for Stykket og vilde overse for denne Gang den ulovlige

Omgang med Danefæ. Efterforskningerne afsluttedes først i Februar 1783, og Resultatet var da 428 Mønter. Guldberg udtrykte over for Amtmanden Kongens »behagelige Bifald« og tilføjede »Amtet i Tønder, om jeg lever, skal ikke vorde glemt«²⁾. I Samlingens Journal findes ultimo 1800 indført en summarisk Fortegnelse over Fundet, der derefter indeholdt Denarer fra følgende romerske Kejsere:

Tiberius	1	Vespasianus	126	Hadrianus	63
Nero	11	Titus	14	Sabina	4
Galba	3	Domitianus	21	Ælius Cæsar	2
Otho	2	Nerva	4	Antonius Pius	33
Vitellius	12	Trajanus	74	Faustina Antonini	32
				Marcus Aurelius	26

Det er typisk for denne Art Møntfund, at de slutter med Denarer fra Kejser Mark Aurel, den Kejser, under hvem germanske Hærskarere som Forbud om Folkevandringstiden brød løs mod Romerriget. Pengesummen kan meget vel have tilhørt en Nordbo, der har deltaget i Markomannerkrigen (166—175), saa meget mere som Mønterne var sjældent vel bevarede, — de indlagdes i Mængde i Møntkabinetets Rækker, — og altsaa endnu ikke slidte under Omløb. At kun en enkelt Denar var ældre end Neros Tid, har sin Forklaring i den Møntforringelse, der fandt Sted under Nero, hvorefter de ældre og bedre Denarer udgik af Cirkulationen.

Af Mønter fra denne Tid fundne andetsteds i Am-

²⁾ Det overdroges til Professor Abraham Kall at forfatte en Beskrivelse over Fundet, men Kall har øjensynlig ikke fuldendt sit meget vidtløftigt anlagte Arbejde, som han agtede at forelægge Videnskabernes Selskab, og hvoraf nogle faa Sider opbevares blandt Werlaufs Manuscripter (Nr. 10) paa det kgl. Bibliotek, og han afgav Fundet til Professor Ramus efter dennes Udnævnelse til Inspektør ved den kgl. Mønt- og Medaillesamling.

tet nævnes en Denar fra Antonius Pius, præget 145—147, som fandtes 1857 blandt andre Oldsager paa Gaardejer Anders Thomsens Mark i Bennebo, Skamstrup Sogn, samt en Denar fra Kejser Trajan, der var indfattet i en Bronzering, som fandtes paa en Eng i Nærheden af Holbæk (Bennebo?). Den skænkedes af Frederik VII til Oldsagsamlingen i Flensborg. Den er nu forgæves eftersøgt i Kunstgewerbemuseum der Stadt Flensburg og i Museum vaterländischer Altertümer, Kiel.

I et Oldsagsfund fra Folkevandringstiden, fremdraget 1875 i Nyrup i Odsherred, forekom et Par Denarer fra Constantin den Store (308—37) og en Solidus fra Constans (337—50). — Aarhundrederne mellem Folkevandringen og Vikingetiden er kun repræsenterede ved en enkelt byzantinsk Bronzemønt («Follis») præget under Kejser Justinus II 576—7. Den er fundet før 1916 paa en Mark ved Brundby paa Samsø.

Vikingetidens Møntfund indledes med et Oldsagsfund fra en Grusgrav ved Lerchenborg 1889. Der forekom her to ulæselige kufiske Dirhemer, en Denar fra Kejser Ludvig den Fromme (814—840) og en nordisk Efterligning af Karl den Stores Mønt fra Dorestad. Dorestad var dengang den betydeligste Handelsstad i Frisland. En vigtig Handelsvej førte herfra til Hedeby og videre over Bornholm og Gulland til Birka i Mælaren eller ad Floderne i Rusland, hvor Nordboer og arabiske Købmænd mødtes. Ordet Dirhem er arabisk Gengivelse af det græske Drachme; de arabiske Mønter bar en Skrift, der opnævntes efter Byen Kufa i Mesopotamien. Fundet vidner altsaa — saa lille det end er — om Vikinge- og Købmandsfærd mod Vest og Øst.

Nedlagt et Aarhundrede senere er en anden Skat, som i Aarene 1858—60 gravedes op paa en Husmandslod (Matr. Nr. 97) i Sejerby paa Sejerø. Foruden Oldsager var her 117 Dirhemer fra Aarene 769—935, en bøhmisk Denar, en Mønt fra Erkebiskop Bruno af Køln (953—965), 7 Penninge fra de angelsaksiske Konger Eadmund (940—946) og Eadred (946—955), en fra den northumbriske Vikingekonge Anlaf (941—4 og 949—52) og 34 Mønter (tildels Brudstykker), prægede i Hedeby og sene Udløbere af Efterligningerne af Dorestadmønter. Skatten er øjensynlig nedgemt kort efter Midten af det 10. Aarh.

En enkelt Dirhem, præget i Byen Esch Schasch (i Turan) 933, fandtes 1914 ved Grøftegravning ved Thorslunde Skole.

Fra Knud den Stores Tid stammer en lille Penge-sum, som 1865 fandtes oven paa Jorden i Overby Lyng i Odsherred. Det var ialt 83 Mønter, hovedsagelig fra Tyskland, Lothringen og Nederlandene, men 6 Penninge var engelske og fra Knud den Store. Pengene er formentlig gemte eller tabte i Midten af 1020'erne, før Kong Knuds danske Mønter kom i Om-løb. — En enkelt Penning fra Edward Bekenderen (1042—1066), fundet 1891 i Visborg paa Samsø, afslutter denne Perodes Møntfund.

Mønter fra Sven Estridsen og hans Sønner er tilfældigvis ikke fundne i Amtet. Med Valdemars-tiden skifter Fundene Karakter: ejendommelige er de mange Fund af enkelte eller faatallige Møn-ter fra Kirker og Kirkegaarde. Det er øjen-synlig Penge, der er givet den døde med i Graven i Lighed med Charons Obol hos Grækerne. Det er en Skik, der har holdt sig Middelalderen igennem og tildels endnu senere. Da Sognepræsten for Gjørlev

og Bakkendrup, F. C. Appeldorn, i 1867 forærede Møntsamlingen nogle Mønter, hvoriblandt 18 fra Christiern I—Christian III, tilføjede han: »Af disse Mønter fra de første Oldenborgske Konger ere nogle fundne i Grave paa Kirkegaarde, i det Mødre, som døde, førend de vare indledede i Kirken af Præsten, fik dem med i Graven som Offerpenge. I de mig betroede Menigheder er, eller har det tidligere i min Embedstid været Skik, at naar en Moder døde uden at være indledet af mig i Kirken, lagdes der paa Begravelsesdagen i Stilhed, uden at jeg saa det, Offer til mig under Alterdugen.« Værdien af Pastorens Oplysning maa staa hen, i alt Fald i ældre Tid havde Skikken ikke den Begrænsning. Om Fundene fra Kirker og Kirkegaarde henvises iøvrigt til nedenstaaende Oversigt. — Et Møntstempel — eller maaske kun et Forarbejde dertil — fra c. 1200 fandtes c. 1890 i Havrebjerg. Det er en flad Bronzeplade, hvori Stempeleskæreren har skaaret to ufuldførte og kasserede Fremstillinger, før Arbejdet den tredje Gang er lykkedes. Det er bestemt til paa et forholdsvis blødt Underlag at præge den Slags ensidede tynde Mønter, som i nyere Tid er kaldt Brakteater. Brakteater af denne Størrelse er dog saa vidt vides aldrig prægede her til Lands, derimod i Tyskland, men heller ikke herfra kendes Mønter af dette Præg. Det er muligt, at Stemplet kan have været bestemt til at præge Smykkebrakteater³⁾.

Af Skattefund fra Valdemarstiden kendes ingen fra Amtet, og af samlede Fund af »Borgerkrigsmønter« — de usle, kobberholdige Mønter fra Tiden 1241

³⁾ H a l k e i Blätter für Münzfreunde 1893 Sp. 1810—13 Tafel 113 Nr. 1. — J. E r b s t e i n, Sstds. Sp. 1818—20. — J. M e n a d i e r, Deutsche Münzen III 1895 S. 28—39 (afbildet).

—c. 1340 — kendes kun det gamle, ovenfor nævnte Fund fra Kundby. Da de hjemlige Mønter efterhaanden var naaet til Nulpunktet af Værdi, vandt Brugen af fremmed Mønt: engelske Sterlinge, franske Grosser eller Turnoser («Gros tournois») og hanseatiske Hulpenninge og Witten almindelig Indpas. 1857 fandtes ved Grundgravning i Møllestræde i Kalundborg 18 Mønter, hvoraf 10 Gros tournois fra Philip den Smukke (1285—1314) og 7 Sterling fra Edward I—III (1272—1377) samt en Sterling fra Grev Walcher af Porcien (1303—29). — Under Udgravningsarbejde i Særslev Kirke i 1910 fandt Murermester Dandanell en Lerkrukke med 393 Mønter, hvoraf 190 franske og 3 nederlandske Grosser, 173 engelske, 7 skotske og 17 lothringske Sterlinge samt 3 hamborgske Hulpenninge. De yngste Mønter var fra Biskop Thomas af Toul 1330—53. — I en Have i Snertinge, tilhørende Brødrene Tømrer og Snedker Nielsen, opgravedes 1893 en Kande af rhinsk Stentøj med 163 Mønter, hvoraf 12 engelske Sterlinge, 150 franske Grosser og en Gros fra den tyske Kejser Ludvig IV 1328—47. — Den 28. April 1849 pløjede Boelsmand Hans Melchiorsen, der havde Raklev Sognekalds »Mensalsted« i Kallerup i Fæste, en Lerkrukke frem med 551 Mønter; heraf var 8 franske Turnoser, Resten var hovedsagelig nordtyske Witten og Hulpenninge, de yngste prægede efter Konvention af 1393 (ikke 1403, som tidligere antaget). Af særlig Interesse var 3 $\frac{1}{4}$ -Witten fra Flensborg og Kiel, som tillige med flere findes omhandlede i Antiquarisk Tidsskrift 1849—51 S. 128 ff. — I Sommeren 1818 fandt Husmand Søren Nielsen under en stor Sten paa sin Mark i Aagerup, Refsnæs Sogn, 135 smaa Sølv mønter, der maa antages at have været

hanseatiske Hulpenninge fra 14. Aarh., men Fundet er kun mangelfuldt optegnet. — Af større Betydning var det, at der 1847 paa Refsnæs blev fundet en Søsling fra Erik af Pommern, præget i Henhold til den mellem Dronning Philippa og Hansestæderne den 8. Oktober 1424 sluttede Møntkonvention. Luxdorph havde i det 18. Aarh. betvivlet, at denne Mønt, hvis Præg nøje beskrives i Overenskomsten, nogensinde er blevet udmøntet, og intet Eksemplar var fremdraget her i Landet før dette fra Refsnæs. — Paa Od-den Kirkegaard opgravedes 1886 en lille Dødegave paa 44 Mønter fra Midten af det 15. Aarh., de 34 var meklenborgske Hulpenninge, 3 var Skillinge, prægede af Rigsraadet 1448, Resten var hovedsagelig Hvide fra Christiern I. — Paa Holbæk Kirkegaard opgravedes 1868 en hidtil ukendt Skilling fra Kong Hans, præget i Bergen; den blev indleveret af den møntinteresserede Malermester Adolf Holm i Holbæk og blev afbildet og omhandlet af Møntsamlingens daværende Inspektør C. F. Herbst i Christiania Videnskabernes Selskabs Forhandlinger 1878 Nr. 10. — I Vig i Odsherred fandtes 1899 en anden norsk Skilling, præget for Erkebiskop Erik Walkendorf (1510—1522). — Fra Grevefejdsens sidste Aar stammer et lille Pengebeløb paa 12 Hvide, Søslinge og Skillinge fra Kong Hans, Frederik I og Christian III, som 1922 fandtes ved Gravning til en Telefonpæl lige uden for Stokkebjerg By i Hjembæk Sogn, Tudse Herred. — Ved at grave en Grav paa Svinninge Kirkegaard fandtes 1883 paa Brystet af et Skelet en Læderpung med 218 Hvide fra Christopher af Bayern, Rigsraadet (1448), Christiern I, Hans, Christiern II og Christian III. Man tillagde disse Mønter en særlig Kraft til at beskytte mod ondt, muligvis paa

Grund af Korset paa Bagsiden, og derfor var de naturligtvis særlig egnede til Dødegave. — Det 17. Aarhundredes Krige synes ikke i synderlig Grad at have foranlediget Nedlæggelse af Mønt i Jorden inden for Amtet, kun i Nordby paa Samsø er der 1897—98 fundet en lille Lerskaal med 15 danske, tyske og engelske Specie- og Kronemønter fra Aarene 1600—1655, hvorefter dette lille Beløb maa antages at være nedgemt under Svenskekrigene 1658—60. — I det 18. Aarhundrede er det sjældent, at man behøver at ty til den store Bankbox under Muld og Sten fremfor til Strømpeskafte paa Kistebunden; dog fandtes 1875 i et gammelt Stengærde paa Gaardmand Ulrik Jensens Mark i Ulvig en lille Lerkrukke med 358 Smaamønter, hvoraf den ældste var en Toskilling fra 1647, den yngste fra 1750.

Af Guld m ø n t var der i ældre Tid kun forholdsvis lidt i Omløb, og dette kan ogsaa erkendes af Møntfundene. Et »Guldlam«, mouton d'or fra Ludvig de Male, Greve af Flandern 1346—84, fandtes 1831 i en Tørvemose i Rørvig. Et Kontrefej af Guld af Markgreve Joachim Frederik af Brandenburg (1598—1608), fundet 1872 i Brundby paa Samsø, hører vel ikke ind under Begrebet »Møntfund«, men kan nævnes som det eneste Fund af Medailler fra Amtet. De forholdsvis almindelige Kurantdukater fra Frederik V er fundne enkeltvis i Regstrup, Merløse Herred, i Kundby paa 2 forskellige Steder og i Ulstrup paa Refsnæs.

Som det fremgaar af følgende Oversigt, fordeler Møntfundene sig saaledes paa de enkelte Herreder:

Merløse Herred ...	16 Fund med	710 Mønter.
Tudse Herred	8 Fund over	235 Mønter.
Ods Herred	8 Fund	135 Mønter.

Skippinge Herred...	11 Fund	722 Mønter.
Arts Herred	11 Fund	809 Mønter.
Løve Herred	7 Fund over	433 Mønter.
Samsø	5 Fund	14 Mønter.
Holbæk Amt	66 Fund over	3058 Mønter.

Merløse Herred.

Holbæk Kirkegaard	1868	1	Hans. Skilling. Bergen. — Christiania Vidensk. Selsk. Forh. 1878 Nr. 10.
— Exerцерplads	1914	1	Rostock. Søsling (1550—62).
— Have	1892	1	Valdemar II og Bisp Niels af Roskilde.
— Have	1922	1	Erik af Pommern. Kobbersterling. Lund.
— Strandpark	1925	1	Philip III—V (1270—1322). Gros tournois.
— (Labæk) Kirketomt	1913	12	Erik Klipping—Christopher II.
— Omegn. Eng	før 1860	1	Trajan (98—117). Denar. A. f. n. O. 1860. S. 35.
Aagerup Have	1851	1	Erik Klipping.
— Munkholm		2	Erik Klipping—Erik Menved.
Asmindrup Kirkegaard	1906	1	Christian III. Hulpenning.
— Præstegaard	1902	2	Erik Menved. Stralsund Skilling 1538.
K. Eskildstrup. Mark	1919	1	Frederik III. Speciedaler.
Rejstrup. Mark	1876	1	Frederik V. Kurantdukat 1759.
Soderup Kirkegaard	1909	5	Valdemar I—Frederik III. Dütchen 1668.
— Mark	1840	321	Frederik I 1524—Chr. III 1551.
Undløse S. Ulvig. Mark	1875	358	Chr. IV 1647—Fr. V 1750. Smaamønter.

Tudse Herred.

Hjembæk S. Stokkebjerg. Mk.	1922	12	Hans—Chr. III 1536.
Jyderup Omegn		1	Valdemar II.
Kundby Præstegaardsmark ...	1900	1	Fr. V. Kurantdukat 1758.
Kundby. Mark	1901	1	Fr. V. Kurantdukat 1761.
— Høj		mange	Erik Klipping. Museum regium, ed. 1710, Tab. XXV. 6.
— S. Thorslunde Skole	1914	1	Samanidisk Dirhem 933.
Skamstrup S. Bennebo. Mark	1857	1	Antonius Pius. Denar 145—7. Oldsager. A. f. n. O. 1860. S. 29. 1892 S. 297. 1894 S. 329 Nr. 14.
Svinninge Kirkegaard	1883	218	Christopher af Bayern—Chr. III.

Ods Herred.

Nykøbing	1891	1	Erik Klipping.
Asnæs (Vandværk)	1907	1	Metz. Thaler 1632.
Grevinge Kirke		1	Knud VI Lund.
Højby S. Nyrup	1875	3	Constantin d. St. 2 Den., Constans: Solidus. A. f. n. O. 1877 S. 370, 1892 S. 298, 1894 S. 343 Nr. 121.
Odden Kirkegaard	1886	44	Rigsraadet 1448—Chr. I. A. f. n. O. 1891 S. 34 Nr. XLIII.
— S. Overby Lyng	1865	83	Knud d. St., angelsax., tyske, nederlandske.
Rørvig. Tørvemose	1831	1	Flandersk mouton d'or. N. T. f. O. I S. 181.
Vig	1899	1	Erik Walkendorf Skilling.

Skippinge Herred.

Bjergsted. Mark	1925	1	Erik af Pommern. Kobbersterling.
Bregninge Kirkegaard	1918	1	Valdemar II. Ribe.
— —	1926	1	Valdemar I. Roskilde.
Følleslev Kirkegaard	1917	1	Erik Klipping. Ribe.
— —		2	Christopher II. Roskilde. Sverige Birger (1270—1310).
— Brønd		1	Stralsund. Skilling 1538.
Særlev Kirke	1910	393	Sterlinge og Grosser, nedlagte c. 1350.
— S. Snertinge. Have	1893	163	Sterlinge og Grosser, nedlagte c. 1340.
Viskinde	1899, 1914	3	Erik Menved—Christopher II.
Sejerø Kirkegaard	1856	1	Valdemar II.
— Sejerby. Mark	1858—60	155	Danske, angelsax., tyske, kufiske, ned- lagte c. 950. — A. f. n. O. 1912 S. 256.

Arts Herred.

Kalundborg Fæstningsværker	1907	2	Christopher I, Erik Menved.
— Møllestræde	1857	18	Grosser og Sterlinge, nedlagte c. 1340.
— (ved Grundgravninger) ...	1914	3	Erik Menved, Grev Christopher 4 Sk., Chr. IV Hvid.
Aarby S. Lerchenb. Grusgrav	1889	4	Hedebymønt, Ludvig d. Fr., 2 kufiske, ned- lagt c. 840. — A. f. n. O. 1892, S. 323.
Lille Fuglede Kirkegaard ...	1913	1	Vismar Søsling 1555.
Store — S. Thystr. Hallebyaa	1883	17	Smaamønter fra Chr. II—Chr. III (1557).
Raklev S. Kallerup. Mark ...	1849	619	Grosser og Witten, nedlagte c. 1400. Ant. T. 1849, S. 128. A. f. n. O. 1886, S. 24. Nr. 24.

Refsnæs N. f. Kalundborg ...	1847	1	Dronning Philippas Søsling (1424). Ant. T. 1846, S. 228. A. f. n. O. 1886, S. 17 og 42.
— S. Aagerup. Mark	1818	135	»Smaa Mønter«.
— Ulstrup	1889	1	Fr. V. Kurantdukat 1758.
Udby Kirkegaard	1905	8	Erik Klipping—Hans.

Løve Herred.

Bakkendrup Kirkegaard før 1867	nogle	Chr. I—III.
Drøsselbjerg S. Mullerup ...	1909	1 Lybsk Søsling 1537.
Finderup Kirkegaard	1914	2 Erik Menved—Stralsund Dreiling.
Gjerslev S. Raamose	1782	425 Denarer fra Tiber—Mark Aurel. A. f. n. O. 1894 S. 328 Nr. 2.
Havrebjerg		Brakteatstempel. Blätter für Münzfreunde 1893, Sp. 1810.
Rerslev. Mark	1910	1 Stolberg Daler 1551.
Ørslev Præstegaard	1844	1 Chr. III Skilling 1536.

Samsø.

Koldby S. Visborg Ruin	1891	1	Edward Bekender.
Nordby. Gaardsplads	1897—8	11	Dalere 1600—1655.
Tranebjerg S. Ballen. Have ...	1922	1	Cambrai. Daler 1539.
— Brundby	1872		Brandenburgsk Guldmedaille c. 1600.
— Brundby. Mark	før 1916	1	Justin II. Föllis 576—7.

Fig. 1. Romersk Denar fra Kejser Antonius Pius, præget 145/7. [ANTO]NINVS AVGVIVSPP d. e. A. Augustus Pius Pater Patriæ = A. den Ærværdige og Fromme, Fædrelandets Fader. Fundet i Bennebo, Tudse Herred.

Fig. 2-3. Romersk Sølv mønt fra Kejser Constantin den Store (308—37). Bs. [CON]STAN TINVSAVG Sejrgudinden. Forneden: SMAN d. e. Sacra moneta Antiochia = Hellig Mønt, Antiochia. Fundne i Nyrup, Odsherred.

Fig. 4. Samanidisk Dirhem, præget af Fyrst Nasr Ahmed under Kalifen Al-Kahir i Staden Esch Schasch Aar 322 (d. e. 933/4 e. Chr.). I Yderkredsen arabisk Skriftsted af Koranen (xxx.3): »Gud har Magten før og siden, og i sin Tid skal de Troende glæde sig over Guds Sejr«. I Inderkredsen: »I

Guds Navn, præget er denne Dirhem i Esch-Schasch Aar 322«. I Midten: »Der er ingen Gud uden Gud alene, han har ingen Fælle«. (Bs. nævner bl. a. Møntherre og Kalif). Fundet i Thorslunde, Tudsø Herred.

- Fig. 5. Penning fra Olaf Quaran, Konge i Northumberland (941-4 og 949-52): + ANLAFCVNVNG. Fundet paa Sejerø.
- Fig. 6-7. Penninge fra Knud den Store (1014—35), prægede i London og Stamford: (Fig. 6) + CNVTREX ANGLORUM d. e. Knud, Anglers Konge. Fundne i Overby Lyng, Odsherred.
- Fig. 8. Penning fra Knud VI 1182—1202, præget i Lund. Fundet i Grevinge Kirke.
- Fig. 9-10. Gros fra Ludvig IX den Hellige, præget 1266—70. I Yderkredsen: Benedictum sit nomen Domini nostri Dei Jesu Christi d. e. Velsignet være vor Herres, Guds, Jesu Christi Navn. I Inderkredsen: + LVDOVICVS:REX. Bagsiden: + TVRONVS CIVIS d. e. T. civitas = Staden Tours. Bymærket (stiliseret Borg). Fundne i Snertinge, Skipinge Herred.
- Fig. 11-12. Sterling fra Edward I (1272—1307) fra London. + EDWR'ANGL'DNSHYB d. e. Edwardus rex Angliæ dominus Hybernæ = E. Konge af England, Herre over Irland. Bagsiden: CIVI TAS LON DON. Fundne i Snertinge.
- Fig. 13. Søsling fra Erik af Pommern, præget i Lund efter Convention af 1424. *ERIC':DI':GRA':REX: D:S:N d. e. Ericus Dei gratia rex Daniæ, Sveciæ, Norvegiæ. Fundet paa Refsnæs.
- Fig. 14. Skilling fra Rigsraadets Styre 1448. +:MONETA:REGNI:DACIE: d. e. Danmarks Riges Mønt. Fundet paa Odden Kirkegaard.
- Fig. 15-16. Hvid fra Christiern I, Malmø. *CRISTIERN' DEIGRDR d. e. C. Dei gratia Dacie rex. Bagsiden: MON MA' MOI ENS d. e. Moneta Malmoiensis = Malmø Mønt. Fundne paa Odden Kirkegaard.
- Fig. 17. Skilling fra Kong Hans, fra Bergen. +MONET*NOVA*BERGENSIS. Fundet paa Holbæk Kirkegaard.
- Fig. 18. Halv Krone fra Christian IV 1621. Fundet i Nordby, Samsø.
- Fig. 19. Halv Taler fra Carl Adam Greve af Malmø 1655. Bagside med St. Georg. Fundet i Nordby.

Udvalg af fundne Mønter ca. $\frac{3}{4}$ Størrelse.